

A person wearing a yellow lab coat is holding a red stethoscope. The background is a soft-focus light blue.

Doorgeven en vooruitkijken

Jaarbeeld 2020

Eerstelijnsgeneeskunde

Radboudumc

Paul Smits, afdelingshoofd a.i.
Robert Opsteeg, bedrijfsleider

Eerstelijnsgeneeskunde en de toekomst

Dat 2020 een bijzonder jaar was, hoeven we niet te vertellen. De coronapandemie had (en heeft) veel invloed op onze werkzaamheden. Dankzij de flexibiliteit en inzet van onze medewerkers en netwerkpartners is het gelukt om ons onderwijs, onderzoek, opleidingen en onze netwerken ook het afgelopen jaar goed vorm en inhoud te geven.

In dit jaarbeeld van onze afdeling kijken we niet alleen terug, maar vooral vooruit. De komende veranderingen op het gebied van bestuur en organisatie binnen het Radboudumc biedt ons inziens prachtige nieuwe kansen. De ambitie van met name het op te richten 'centrum voor geïntegreerde zorg' past perfect bij de expertise van eerstelijnsprofessionals, maar ook de tien andere nieuwe centra kunnen hun voordeel doen met een vruchtbare samenwerking met onze afdeling. Ook voor onze partners buiten het Radboudumc is de centrumvorming een

belangrijke ontwikkeling omdat de kern hiervan gaat over de verandering van aanbod- naar vraag-gestuurde zorg én van cure en care naar preventie.

De verhalen van onze mensen geven een impressie van wat ons drijft. En daarbij strekken we onze hand uit naar u voor verdere of nieuwe samenwerking. Wat kunnen we samen betekenen voor 'n nog krachtiger accent op toegankelijke, duurzame en persoonsgerichte zorg en welzijn? Samen met u gaan we die uitdaging graag aan!

Dit jaarbeeld laat zien wat wij als afdeling Eerstelijnsgeneeskunde te bieden hebben. Benieuwd? Kijk vooral verder – wij horen graag van u!

Onderzoek

‘Ons onderzoek richt zich op het verbeteren van zorg en welzijn. Dat doen we samen met onze regionale partners en onderzoekers van andere afdelingen, zowel van het Radboudumc als van andere (academische) ziekenhuizen. Daarmee voorzien we in de kennisbehoefte van de eerstelijns en dragen we bij aan verdere zorginnovatie.’

– Tim olde Hartman

[Meer weten?](#)

Tim olde Hartman

Unithoofd Onderzoek

‘In de eerstelijns vind je alle ingrediënten voor persoonsgerichte zorg.’

Huisarts/onderzoeker Tim olde Hartman is in februari 2021 begonnen als hoofd a.i. van de unit Onderzoek. Hij is een gedreven ambassadeur voor de eerstelijns geneeskunde en de wetenschappelijke onderbouwing ervan. ‘Dáárom ben ik onderzoek gaan doen: om aan te tonen dat de zorg in de eerstelijns ertoe doet.’

Tim olde Hartman

Unithoofd Onderzoek

Hoewel hij in 2020 nog niet in functie was als unithoofd onderzoek, blikt Tim toch kort terug op het afgelopen jaar. 'Mooi om te benoemen is dat alle onderzoeksgroepen snel hebben gereageerd op de actualiteit', vertelt hij. 'Dat heeft geleid tot allerlei grote en kleinere COVID-19-projecten binnen de onderzoeksgroepen, waarbij de groepen ook met elkaar samenwerken.' Daarnaast maakte het kwaliteitsbeleid van de unit onder leiding van het kwaliteitsteam wederom een grote sprong voorwaarts, aldus Tim. 'Een ontwikkeling die ik dit jaar verder wil bestendigen en borgen.'

Meer samenwerken

De afdeling Eerstelijns geneeskunde is de grootste onderzoeksafdeling van het Radboudumc. Onder de unit van Tim vallen tien onderzoeksprogramma's. 'Laagdrempelig, met aandacht voor de mens en zijn omgeving: de zorg in de eerstelijns doet ertoe', aldus Tim. 'Dat is mijn volle overtuiging én mijn ervaring als huisarts. Het is van wezenlijk belang om de effectiviteit van de eerstelijns geneeskunde aan te

tonen met wetenschappelijk onderzoek. Voor mij is dat een grote drijfveer en de reden waarom ik zelf onderzoek ben gaan doen.' Als unithoofd ziet Tim de onderzoeksprogramma's daarbij in de toekomst meer de verbinding met elkaar zoeken en samenwerken. 'Mijn beeld is nog niet compleet maar daar ligt voor mij de komende tijd de grote meerwaarde.'

Eerstelijns gedachtegoed

Over de vraag waar het estafettestokje voor staat en aan wie hij het wil doorgeven, hoeft Tim niet lang na te denken. 'Het stokje? Dat is het eerstelijns gedachtegoed. Ik geef dat heel graag aan alle collega's van het Radboudumc. In dat gedachtegoed zitten alle ingrediënten om de persoonsgerichte zorg een stevige plek te geven. Laten we elkaar nóg beter weten te vinden.' Daarbij is Tim enthousiast over de samenwerking en nieuwe projecten die hij nu al ziet ontstaan. 'Zoals een training persoonsgerichte communicatie voor specialisten in opleiding. Een mooi project, dat we samen met de Radboud Health Academy breder uitrollen.'

'Laten we elkaar weten
te vinden in het
benutten van het
eerstelijns
gedachtegoed.'

Jenneken Naaldenberg

Gezondheidswetenschapper

Oprechte ruimte voor inclusief onderzoek

Ze is geboeid door de complexiteit van de dagelijkse praktijk en pleit voor het écht betrekken van de doelgroep. Gezondheidswetenschapper Jenneken Naaldenberg geeft leiding aan de onderzoeksgroep die zich richt op de geneeskunde voor en gezondheid van mensen met een verstandelijke beperking.

‘Het afgelopen jaar nam de vraag naar kennis over de gezondheid van mensen met een verstandelijke beperking door COVID-19 enorm toe. Begeleiders hebben vaak een sociale of pedagogische achtergrond, geen medische. Daar kunnen wij bij helpen met ons onderzoek en de praktische uitwerking daarvan. De onderwijscoördinatoren binnen onze groep hebben als antwoord hierop veel in gang gezet. Zo organiseren we dit jaar een Radboud Summer School. Verder werken we samen met onze doelgroepen, zoals de beroepsvereniging voor sociaal werkers, aan een solide basis voor scholing en onderwijs. Daarbij zijn nieuwe partners altijd welkom, zowel intern als extern.’

‘De complexiteit van de dagelijkse praktijk interesseert me en met deze doelgroep is het al snel complex. Hoe doe je daar vanuit onderzoek recht aan? Verder ben ik een groot voorstander van inclusief onderzoek. Dat is een belangrijke pijler van Sterker op eigen benen, onze academische werkplaats. Mensen met een verstandelijke beperking denken en werken actief mee in het hele onderzoeksproces. Dat geef ik graag door aan iedereen die onderzoek doet: betrek de doelgroep en creëer daar oprechte ruimte voor. Het maakt je onderzoeksvragen relevanter, je methodes praktijkgericht en je resultaten betekenisvol.’

‘De vraag naar kennis over de gezondheid van mensen met een verstandelijke beperking is door COVID-19 enorm toegenomen.’

Highlight onderzoek

Onderzoeksgroep Huisartsgeneeskunde

Ketenzorg ontketend

Samenwerken aan persoonsgerichte en integrale chronische zorg

Diabetes, COPD en hart- en vaatziekten behoren tot de meest voorkomende chronische aandoeningen in Nederland. Patiënten ondergaan hiervoor vaak geprotocolleerde controles in hun huisartspraktijk. Deze vorm van zorg, de ketenzorg, houdt onvoldoende rekening met de problemen en wensen van patiënten.

Onder leiding van ELG-onderzoekers Erik Bischoff en Lena Raaijmakers werken onderzoekers, patiënten, zorgverleners en zorgverzekeraars nauw samen om deze chronische zorg persoonlijker, leuker en efficiënter te maken. Erik: 'Het onderzoeksproject Ketenzorg Ontketend richt zich op het ontwikkelen, testen, evalueren en implementeren van persoonsgerichte en integrale chronische zorg waarbij de patiënt en niet de ziekte centraal staat. Patiënt en zorgverlener bepalen samen welke problemen en wensen prioriteit

hebben en op welke wijze de patiënt van welke zorgverlener uit het netwerk het beste ondersteuning kan krijgen. Zo ontstaat maatwerk en worden protocollen los gelaten'. Dit project besteedt ook aandacht aan bekostiging, benodigde competenties, ICT en samenwerking. Partners bij deze brede samenwerking zijn de Hogeschool Arnhem Nijmegen, Erasmus Universiteit Rotterdam, CZ, VGZ, Menzis en de regionale huisartsenorganisaties uit Nijmegen, Arnhem en Doetinchem.

Het onderzoek bij Eerstelijns-geneeskunde is verdeeld in tien onderzoeksprogramma's

Een overzicht van de onderzoeksprogramma's:

- Huisartsgeneeskunde
- Onderzoek van onderwijs
- Ouderenzorg en langdurige zorg
- Impuls – onderzoekscentrum maatschappelijke zorg
- Gender in eerstelijns en transmurale zorg
- Public health
- Geneeskunde voor mensen met een verstandelijke beperking
- Communicatie in de gezondheidszorg
- Gezondheidsverschillen en persoonsgerichte integrale eerstelijns zorg
- Preventie in de zorg

Huisartsgeneeskunde

‘In dit onderzoeksprogramma werken we aan verbetering van gezondheid vanuit een eerstelijns en transmuraal perspectief. Persoonsgerichte, longitudinale zorg vormt de kern, met aandacht voor de context van de persoon.’

Tim olde Hartman

Onderzoek van onderwijs

‘Hoe kunnen we studenten, aios, opleiders en docenten in de eerste lijn het beste opleiden tot innovatieve professionals? Wij leggen hierbij nadruk op inter- en intraprofessionele samenwerking, communicatie, gender en diversiteit, shared decision making, e-health en e-learning, e-portfolio, assessment, workplace-based learning en professionaliteit.’

Nynke Scherpbier

Ouderenzorg en langdurige zorg

‘Met deelthema’s als welbevinden, neurologische aandoeningen, dementie op late(re) en jonge leeftijd, palliatieve zorg en verpleegkundig onderzoek, richten wij ons op alle factoren van de ouderenzorg en langdurige zorg. Ons onderzoek is onderdeel van het Universitair Kennisnetwerk Ouderenzorg Nijmegen, het UKON.

Raymond Koopmans

Public Health

‘Voorop in ons onderzoek staan het handhaven en verbeteren van de volksgezondheid. Wij richten ons hierbij op onderwerpen zoals infectieziekten, integraal gezondheidsbeleid en gezondheidsbevordering, werk en gezondheid en global health. Daarbij leggen wij nadrukkelijk verbinding met klinische afdelingen in het ziekenhuis, partijen in de eerste lijn, gemeenten, rijksoverheid en internationale organisaties.’

Koos van der Velden

Gender in eerstelijns en transmurale zorg

‘Als onderzoeksprogramma bieden wij onderwijs en ondersteuning aan studenten, zorgverleners en onderzoekers die (willen) werken met sekse- en genderverschillen. Daarnaast onderzoeken wij innovatieve methoden voor het ontwerp van persoonsgerichte, gender-sensitieve preventie.’

Sabine Oertelt-Prigione

Impuls – onderzoekscentrum maatschappelijke zorg

‘Als Impuls werken wij aan de conceptuele onderbouwing en kennisontwikkeling van sociale in- en uitsluitingsprocessen in relatie tot de gezondheid en participatie van mensen met multiproblematiek die maatschappelijk achterop zijn geraakt. Daarnaast ligt de focus op de (door)ontwikkeling, wetenschappelijke fundering en evaluatie van krachtgerichte, persoonsgerichte interventies in diverse zorgsectoren en bieden wij hulp bij de implementatie daarvan.’

Judith Wolf

Geneeskunde voor mensen met verstandelijke beperkingen

‘Ons doel is door onderzoek, onderwijs en praktijk de kwaliteit van de gezondheid en gezondheidszorg voor mensen met een verstandelijke beperking te verbeteren. Dichtbij de leefsituatie als het kan en specialistisch waar het moet. Wij werken hierbij nauw samen met een aantal zorgorganisaties in onze academische werkplaats Sterker op eigen benen.’

Geraline Leusink

Communicatie in de gezondheidszorg

‘De gespreksvoering tussen zorgverleners in eerste en tweede lijn en hun patiënten staat centraal in ons onderzoek. Wij kijken actief waar interventie nodig is – bij zowel de zorgverlener als de patiënt – en evalueren deze. Doel hierbij is verbeteren van persoonsgerichte communicatie, gedeelde besluitvorming en actieve patiëntparticipatie. Daarbij werken we nauw samen met het Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg, het Nivel.’

Sandra van Dulmen

Preventie in de zorg

‘Veel preventieactiviteiten zullen op termijn verplaatsen van het ziekenhuis naar de eerste lijn. Wij onderzoeken de rolopvatting van gezondheidswerkers en verwachtingen van patiënten op gebied van preventie en leefstijl. Wat betekent ‘preventie in de zorg’ binnen het Radboudumc en onze regio en hoe geven we dit vorm?’

Pim Assendelft

Gezondheidsverschillen en persoonsgerichte integrale eerstelijnszorg

‘Een lage opleiding, laag inkomen of een migratieachtergrond kan leiden tot een slechtere gezondheid dan de gemiddelde bevolking. Wij onderzoeken hoe persoonsgerichte integrale eerstelijnszorg bijdraagt aan het verminderen van dergelijke sociaaleconomische en etnische gezondheidsachterstanden.’

Maria van den Muijsenbergh

Onderwijs

‘Wij zijn intensief betrokken bij het ontwikkelen en geven van onderwijs aan studenten. In ons onderwijs leggen wij het accent op persoonsgerichte zorg, context en vaardigheden uit onze kerndisciplines. Daarbij is de praktijk altijd het uitgangspunt: onze docenten zijn zelf altijd praktiserend arts of onderzoeker en combineren die taak met hun docentschap.’

– Olga de Haes

[Meer weten?](#)

Olga de Haes

Unithoofd Onderwijs

‘De patiënt zien in zijn hele context: daar zetten we op in’

Van klinisch redeneren tot medisch leiderschap: de unit onderwijs van de afdeling Eerstelijnsgeneeskunde verzorgt veel en divers onderwijs voor geneeskundestudenten. Hoofd van de unit is Olga de Haes: ‘De koers binnen het Radboudumc met de focus op persoonsgerichte zorg is een mooie kans.’

Olga de Haes

Unithoofd Onderwijs

Het was snel schakelen, vertelt Olga als ze terugdenkt aan het begin van de coronapandemie in maart 2020. 'Het werd meteen duidelijk hoe innovatief onze unit is: op vrijdag hoorden we dat het onderwijs platging, op maandag hadden we de onderlinge digitale verbinding geregeld. Zo zijn we vanaf dag één van de lockdown elke ochtend online met de collega's van start gegaan om samen het digitale onderwijs vorm te geven. Dat vergde best veel, maar het is gelukt. Ik heb veel bewondering voor de inzet van de docenten én studenten hierin. Samen hebben ze waardevolle online werkvormen ontwikkeld.'

Professionele ontwikkeling

De unit verzorgt veel onderwijs binnen de geneeskundestudie. Olga: 'Ongeveer een kwart van het curriculum wordt vanuit onze afdeling gegeven. Een groot deel daarvan is vaardighedenonderwijs, zoals onderwijs over lichamelijk onderzoek, communicatie en klinisch redeneren, maar ook onderwijs over preventie, kwetsbare groepen en medisch leiderschap. Heel breed en divers dus.' Daarnaast krijgen de studenten in de bachelorfase een coach en in de master een docentmentor

toegewezen. 'Onze coaches en docentmentoren begeleiden de studenten in hun professionele ontwikkeling. De persoonsgerichte blik – de patiënt zien in zijn hele context – vormt daarbij een belangrijk uitgangspunt.'

Inspirerende ideeën

De koers binnen het Radboudumc met de focus op persoonsgerichte zorg ziet Olga dan ook als een mooie kans. 'Zo brengt de centrumvorming klinisch specialisten en specialisten in de eerstelijnsamenrondom de patiënt. Vanuit het onderwijs willen we daarop aansluiten. Dat levert allerlei inspirerende ideeën op. De studenten in de bachelor hebben bijvoorbeeld al patiëntcontacten binnen de netwerken. In de coschappen kun je de persoonsgerichte aanpak een plek geven door coassistenten een patiënt te laten volgen vanuit het ziekenhuis naar de thuissituatie of omgekeerd.' Het gaat om samenwerken als professionals op basis van patiëntgerichtheid, aldus Olga. Die 'essentie van een goede dokter zijn' geeft ze als estafettestokje graag door aan de studenten.

'Samenwerken en patiëntgerichtheid vormen de essentie van een goede dokter'

Ellemieke Rasenberg

Coördinator

Ontdekken dat iedereen anders is

‘Samen zorg op maat geven aan de patiënt, met aandacht voor zijn context’

Ellemieke Rasenberg coördineert vanuit de afdeling Eerstelijnsgeneeskunde het vaardigheden- en communicatieonderwijs voor geneeskundestudenten in de hele opleiding. Als huisarts weet ze als geen ander hoe belangrijk het is om in de artspraktijk contact te maken met ‘de mens die voor je zit’.

‘Het verzorgen van digitaal onderwijs tijdens de eerste coronagolf was soms een uitdaging, maar we hebben de actualiteit ook gebruikt om juist met die vaardigheden te oefenen. Hoe communiceer je met patiënten op afstand, bijvoorbeeld via beeldbellen? Vanaf september 2020 mochten we weer fysiek praktijkonderwijs geven. Onze simulatiepatiënten, vaak op leeftijd, werken daar tot onze grote blijdschap aan mee. Ook hebben we in het afgelopen jaar een videofeedback-systeem voor coassistenten ingevoerd. Dat wordt verder uitgerold met ondersteuning van de Radboud Health Academy. Een mooi voorbeeld van hoe onze expertise breder benut wordt; een ontwikkeling die we de komende jaren graag nader verkennen.’

‘We leren studenten dat een patiënt méér is dan zijn klacht. De context maakt het verschil. Knieklachten bij een jonge voetballer hebben een andere betekenis dan dezelfde klachten bij iemand van tachtig. Ik zie studenten groeien in het vaardighedenonderwijs. Ze ontdekken dat iedereen anders is en dat er verschillende stijlen van communiceren zijn. Zelf heb ik ervaren dat je werk als arts zoveel leuker wordt wanneer je aandacht hebt voor de mens die voor je zit. En voor die mens doen we het. Dat is wat ik wil meegeven: dat we met elkaar – met alle betrokken specialismen en professionals, zowel van binnen als buiten het ziekenhuis – zorg op maat geven.’

Opleidingen

‘Centraal in al onze opleidingen staat het leren in de praktijk, ondersteund door één dag terugkomdag onderwijs. Persoonlijke en professionele ontwikkeling gaan daarbij hand in hand. Wij leiden aios op tot professionele, kritische en maatschappelijk betrokken specialisten in de eerste lijn die goed kunnen samenwerken. Wij bieden een breed scala aan opleidingen, zoals de vervolgopleiding tot huisarts (VOHA), specialist ouderengeneeskunde (VOSON), verslavingsarts en bedrijfsarts en verzekeringsarts (SGB0). Daarnaast verzorgen wij de kaderopleidingen urogynaecologie, spoedzorg, astma en COPD.’

– Nynke Scherpbier

[Meer weten?](#)

Nynke Scherpbier

Unithoofd Opleidingen

‘De persoonsgerichte aanpak zit in de haarvaten van onze afdeling’

De unit opleidingen van Eerstelijnsgeneeskunde verzorgt de opleidingen tot huisarts, specialist ouderengeneeskunde, verslavingsarts, bedrijfsarts en verzekeringsarts. Huisarts Nynke Scherpbier is hoofd van de unit: ‘We zoeken inhoudelijk de verbinding met tal van landelijke, regionale én interne partners.

Nynke Scherpbier

Unithoofd Opleidingen

De pandemie had onvermijdelijk invloed in het afgelopen jaar, vertelt Nynke. 'Alle aios hebben de impact ervan gevoeld. Zeker ook voor de aios ouderengeneeskunde was het pittig. Zij hebben op hun werkplekken veel meegemaakt. Een aantal aios had het juist relatief rustig omdat er minder aanbod van patiënten was. Ook zijn er aios bijgesprongen op de IC of een andere afdeling in het ziekenhuis.' De medewerkers van de unit hebben zich ervoor ingespannen dat de aios in 2020 toch hun leerdoelen konden behalen. 'Dat is allemaal goed gekomen mede dankzij de flexibiliteit van de opleiders.'

Eerste en tweede lijn nog meer verbonden

Maar er was méér in 2020. Zo werd met goed-bezochte digitale symposia stilgestaan bij twee mijlpalen: de vervolgopleiding tot specialist ouderengeneeskunde bestond 25 jaar en de vervolgopleiding tot bedrijfsarts en verzekeringsarts 60 jaar. Verder is meegedacht over de organisatie-kanteling van het Radboudumc, waarbij eerste en tweede lijn nog meer met elkaar verbonden zullen worden in een centrum voor geïntegreerde zorg.

Nynke: 'Voor mij ligt het accent op interprofessioneel en transmuraal samenwerken. Hoe pakken we complexe zorgvragen goed in samenhang op? In het centrum komen onze pijlers mooi samen: onderzoek, onderwijs, opleidingen, innovatie én onze netwerken.'

Elkaar verder versterken

Aan wie geeft Nynke het estafettestokje door? 'Het stokje gaat wat mij betreft heel veel kanten op! Ik denk bijvoorbeeld aan de continuïteit tussen de geneeskundestudie en de vervolgopleidingen. Maar ook aan de verbindingen tussen de units opleidingen, onderzoek en onderwijs binnen onze afdeling: hoe vormen we een goed en samenhangend geheel zodat we elkaar verder versterken? Daarnaast zoeken we inhoudelijk de verbinding met tal van landelijke, regionale én interne partners, zoals de Radboudumc Health Academy.' Het stokje staat daarbij voor het gedachtegoed van Eerstelijns geneeskunde, licht Nynke toe. 'De persoonsgerichte aanpak is voor onze afdeling vanzelfsprekend; het zit in de haarvaten van alles wat we doen.'

'Hoe pakken we
complexe zorgvragen
goed in samenhang op?'

Hugo Stappers

Docent VOHA

De natuurlijke cyclus van opleiden in de praktijk

Hugo Stappers is als gedragswetenschappelijk docent verbonden aan de vervolgopleiding tot huisarts (VOHA). Daarnaast coördineert hij de huisartsenstages voor coassistenten. Het versterken van de samenhang tussen stage, opleiding en praktijk is een van zijn speerpunten.

‘Iedereen wist zich snel aan te passen aan de nieuwe situatie, al was het zeker in het begin van de pandemie spannend. Tijdens de eerste lockdown waren er grote regionale verschillen. In Brabant lag er veel druk op de huisartsenpraktijken, zowel in praktische als emotionele zin. In andere delen van onze regio was het juist heel erg rustig. Terugkijkend kan ik zeggen dat het opleiden goed is doorgegaan. De door de crisis versnelde ontwikkeling naar meer digitaal werken, zowel in het onderwijs als in de praktijk, vind ik positief. Ik hoop dat we dat vasthouden: online doen wat online kan. Daarnaast moet er zeker ruimte blijven voor fysieke ontmoetingen, daar waar het meerwaarde heeft.’

‘Bij alles wat ik doe, ligt de focus op het versterken van samenwerking en samenhang. Ik geloof in cyclisch opleiden in de praktijk, als een natuurlijk proces. De aios begeleiden in het laatste jaar van de huisartsenopleiding een coassistent. Daarmee stimuleren we hen om, eenmaal werkzaam in de praktijk, coassistenten te blijven begeleiden. Daarin worden ze steeds bekwaamer – en na vijf jaar kunnen ze zelf aios gaan opleiden. Omgekeerd werkt het wervend voor coassistenten om stage te lopen bij jonge, enthousiaste huisartsen. Zo waarborgen we met elkaar de continuïteit en kwaliteit van het mooie vak van huisarts.’

‘Iedereen wist zich snel aan te passen; het opleiden is in 2020 goed doorgegaan.’

Verena Böttcher

Docent VOSON

Kwaliteit en verbondenheid, óók digitaal

Verena Böttcher werkt als docent bij de vervolgopleiding tot specialist ouderengeneeskunde (VOSON) en is daarnaast zelf specialist ouderengeneeskunde. In 2020 ontdekte zij, in eerste instantie als antwoord op de coronamaatregelen, haar enthousiasme voor het ontwikkelen van waardevol digitaal onderwijs.

‘Rond de tijd dat een nieuwe aios-groep zou starten, sloeg corona toe. De aios waren net gestart in het verpleeghuis en bevonden zich direct in het oog van de storm. De meesten van hen hebben een coronauitbraak op hun werkplek meegemaakt, met vaak veel overlijdens tot gevolg. We hebben eerst iedereen gebeld: hoe gaat het met je? Daarna zijn we het onderwijs via de digitale weg gaan verzorgen. Om het behapbaar en veilig te houden, hebben we de groep in tweeën gedeeld. Later in het jaar zijn de groepen weer samengevoegd. Wat me blijft is hoe hecht deze groep is geworden. Ook digitaal is de verbondenheid tot stand gekomen.’

‘Ja zeggen tegen wat de situatie van mij vraagt, heeft mij het afgelopen jaar veel gebracht.’

‘In de zomer was er één fysieke ontmoeting mogelijk, maar vanaf september moest alles weer digitaal. Ik heb toen het voortouw genomen in het verder vormgeven van het digitale onderwijs. Samen met een collega heb ik inspiratiesessies georganiseerd voor andere docenten. Hoe behoud je online de focus? En hoe pas je informele momenten in? Mijn ervaring na een jaar digitaal onderwijs is dat je de kwaliteit kunt behouden. Het is anders, maar even waardevol. Door de jaren heen heb ik geleerd om ‘ja’ te zeggen tegen wat de situatie van mij vraagt. Die houding heeft mij veel gebracht, en geef ik graag door.’

Esther Deupmann

Coördinator NOVA

Luisteren zonder oordeel en kijken in de breedte

Esther Deupmann is coördinator van de enige vervolgopleiding tot verslavingsarts in Nederland. Ze werkt hard aan meer bekendheid voor het vak, dat ze omschrijft als ‘persoonsgericht pur sang’.

‘In de zomer van 2019 is de opleiding, die voorheen viel onder de Faculteit der Sociale Wetenschappen van de Radboud Universiteit, ondergebracht bij de afdeling Eerstelijngeneeskunde. Dat was het aangewezen moment om de opleiding nog eens goed tegen het licht te houden en op een aantal punten verder te verbeteren. Zo werken we nu een driejarig opleidingsplan uit. We streven naar verbreding, verdieping én meer maatwerk. We willen de aios ook ervaring laten opdoen buiten de opleidingsinstellingen, bijvoorbeeld in ziekenhuizen en huisartsenpraktijken. De verslavingsarts heeft veel deskundigheid toe te voegen. Dat mag wederzijds meer ontdekt worden.’

‘De verslavingsarts luistert zonder oordeel en kijkt in de breedte, zowel naar de lichamelijke klachten als

‘De verslavingsarts heeft veel deskundigheid toe te voegen.’

naar de psychosociale en maatschappelijke gevolgen van de verslaving. Vervolgens kijken arts en patiënt samen wat er nodig is voor de patiënt. In mijn ogen levert de verslavingsarts persoonsgerichte zorg pur sang. Daar mogen we ons meer mee profileren. Het vak is sowieso nog niet erg bekend. Ik werk er met collega's hard aan om daar verandering in te brengen. We hebben contacten met de verschillende medische faculteiten in het land en laten ons zien op carrière-evenementen en congressen. Het is een tijd van zaaien. Daarom wil ik het estafettestokje liever nog even zelf vasthouden. Tot we goed geworteld zijn.’

Tessa A'Campo

Docent SGBO

De maatschappij terugzien in de spreekkamer

Ze kan zich goed vinden in de visie van het Radboudumc op persoonsgerichte zorg en ziet daarbij kansen voor méér interprofessionele samenwerking. Verzekeringsarts Tessa A'Campo is docent aan de vervolgopleiding tot bedrijfs- en verzekeringsarts (SGBO).

‘Ondanks corona waren er in 2020 toch hoogtepunten. De SGBO vierde het 60-jarig jubileum met een mooi symposium over opleiden en talentontwikkeling en een speciaal jubileumvignet. Daarnaast zijn er nieuwe instituutopleidingsplannen gekomen die de actuele uitgangspunten van onze opleidingen beschrijven. Verder moest het onderwijs in maart van de ene op de andere dag digitaal geregeld worden. Dat was pittig maar met elkaar hebben we dat snel op poten gezet. Ik kijk met trots terug op dat gevoel van ‘samen de schouders eronder’ en de onderlinge collegialiteit. Het is gelukt om goed in contact te blijven met onze aios.’

‘De impact van de coronacrisis is zichtbaar in onze praktijk. Mensen worden niet alleen medisch maar ook economisch en psychosociaal geraakt. Als bedrijfs- en verzekeringsarts zie je de maatschappij terug in je spreekkamer. Dat kenmerkt ons werk: de hele context van iemand komt aan bod. Ik zie dan ook kansen op het gebied van netwerkgzorg met bijvoorbeeld huisartsen en artsen van de GGD. Dezelfde patiënt komt in heel veel spreekkamers. Door meer interprofessioneel samen te werken, kunnen we meer betekenen voor die gemeenschappelijk patiënt. En als afdeling Eerstelijns geneeskunde hebben we daarbij ook nog veel opleidingen onder ons dak. Ik zie ernaar uit om elkaar professioneel en persoonlijk beter te leren kennen.’

‘Als we meer samenwerken, kunnen we meer betekenen voor die gemeenschappelijke patiënt.’

Netwerken

‘Eerstelijnsgeneeskunde is een netwerkafdeling bij uitstek. We hebben onze netwerkpartners keihard nodig en willen ze daarom duurzaam aan ons binden. We zijn betrokken bij belangrijke nationale en internationale netwerken op het gebied van de eerstelijnszorg en in de regio vervullen we een belangrijke scharnierfunctie tussen het Radboudumc en het extramurale eerstelijns werkveld.’

– Henk Schers

[Meer weten?](#)

Henk Schers

Hoofd Netwerken

‘Het netwerk is cruciaal voor het verwezenlijken van onze ambitie’

‘Onze afdeling bestaat bij de gratie van de netwerken.’ Huisarts Henk Schers is hoofd van de netwerken huisarts-geneeskunde en vertelt er meer over. ‘De huisartsenpraktijken, verpleeg- en verzorgingshuizen en andere instellingen: zij zijn ons goud.’

Henk Schers

Hoofd Netwerken

Netwerken is een breed begrip, geeft Henk aan, zeker binnen de afdeling Eerstelijns geneeskunde. 'De afdeling is van alle kanten verbonden. Onderzoek, onderwijs, opleiding en innovatie: het krijgt allemaal vorm in samenwerking met de wereld buiten én binnen de ziekenhuismuren. Als verantwoordelijke voor onze netwerken richt ik me vooral op het stimuleren van onderzoek en innovatie binnen deze netwerken.' Zo beoordeelt Henk de inkomende vragen voor onderzoek in de huisartsenpraktijken. Ook zet hij zich in voor nieuwe opleidingsplekken voor aios of stageplekken voor coassistenten. 'Dat levert ook voor de praktijken veel op: nieuwe aanwas én nieuwe ideeën.'

Publicaties over COVID-19

Opmerkelijk in 2020 was hoe goed het werkte om digitaal in contact te komen met de netwerkpartners, vertelt Henk. 'De digitale afspraken bleken makkelijk te organiseren en in te plannen. We hebben met veel praktijken gesproken en zelfs virtuele rondleidingen gekregen. De wensen en behoeften vanuit de netwerken hebben we daarmee goed in kaart kunnen

brengen.' Verder zorgde de registratie in het Academische Huisartsen Netwerk (AHN), waarmee structureel data en praktijkgegevens worden vastgelegd, voor een aantal landelijke en internationale publicaties over COVID-19. 'Een mooie en belangrijke opbrengst vanuit de achttien huisartsenpraktijken die deel uitmaken van het AHN.'

Samen innovatieve zorg bieden

Een speerpunt voor de komende periode is het leveren van een bijdrage aan het centrum voor geïntegreerde zorg dat zich gaat richten op de zorg voor mensen met chronische aandoeningen en complexe zorgvragen. Henk: 'Als we daar met elkaar binnen het Radboudumc vorm aan willen geven, dan ligt er de uitdaging om ons netwerk daarbij te betrekken. Dat is essentieel in het verwezenlijken van onze ambitie om samen patiëntgerichte en innovatieve zorg te bieden.' Het estafettestokje geeft Henk daarom graag over aan al zijn collega's van de afdeling Eerstelijns geneeskunde, met de oproep om het netwerk goed in het vizier te houden.

'Houd de netwerken goed in het vizier; zij zijn ons goud.'

Carla Walk

Coördinator AHN

Samen bijdragen aan onderzoek en registratie

Zij kent de praktijken en de praktijken kennen haar: Carla Walk is coördinator van het Academisch Huisartsen Netwerk (AHN). Het netwerk bestaat uit achttien huisartsenpraktijken die actief meewerken aan onderzoek.

‘Aanvragen voor onderzoek worden eerst door ons beoordeeld. Het kan gaan om landelijke vragen, maar ook om vragen vanuit andere afdelingen van het Radboudumc. Bij een positieve beoordeling zetten we het onderzoek uit in het AHN. Het zijn stuk voor stuk praktijken die het leuk én belangrijk vinden om mee te werken aan onderzoek, opleiding, registratie, innovatie en onderwijs. Daarnaast is er binnen het AHN een specifiek registratienetwerk, FaMe-Net. Daarbij zijn zes praktijken aangesloten. Zij spelen een grote rol in het verzamelen en analyseren van data uit de huisartsenpraktijk. Dat levert artikelen en gegevens op die landelijk en internationaal relevant zijn.’

‘De kracht van het netwerk zit in de korte lijnen. De praktijken weten mij als aanspreekpunt goed te vinden. We kennen elkaar. De afgelopen periode is de verbondenheid tot mijn aanvankelijke verrassing verder gegroeid door de overstap naar digitaal vergaderen. Laagdrempelig, makkelijk in te plannen: we merken dat digitale ontmoetingen veel opleveren. Dat houden we zeker vast, al zullen we op bepaalde momenten fysiek blijven bijeenkomen. Verder willen we in de toekomst in het onderzoek en de registratie graag meer optrekken met regionale partners als NEO Huisartsenzorg. Zodat we ons samen sterk kunnen maken voor de patiënten in de eerstelijnszorg.’

‘Het digitaal vergaderen heeft de verbondenheid tot mijn verrassing verder vergroot.’

Wilma van der Weijden

Coördinator NHP

Elkaar wederzijds versterken in de regio

Wilma van der Weijden is coördinator van het Netwerk Huisartsenpraktijken (NHP) binnen Eerstelijns geneeskunde. Ze zoekt nadrukkelijk de verbinding met de regio en wil graag weten wat daar leeft.

‘Het NHP is een groot netwerk, met 411 aangesloten praktijken en 650 huisartsen. Een groot deel van hen leidt coassistenten of aios op. Je kunt het netwerk zien als een externe ‘huisartsenafdeling’, vergelijkbaar met een afdeling in het ziekenhuis. Mooie praktijken waar coassistenten hun huisartsenstage kunnen volgen zijn de beste PR om studenten enthousiast te krijgen voor het vak. Voorheen hadden we vooral contact met de individuele praktijken en kwamen de huisartsen meer naar ons toe. Het afgelopen jaar hebben we de beweging ingezet om zelf actief de regio in te gaan en de verbinding te zoeken met zorggroepen en huisartsenorganisaties.’

‘In open gesprekken verkennen we de behoeften: wat leeft er in de regio en hoe kunnen wij daarop

‘Vanuit opleiding en onderzoek willen we aansluiten op de behoeften van de regio.’

aansluiten vanuit opleiding én onderzoek? Zo willen we elkaar wederzijds versterken en inspelen op trends. Speerpunten daarin zijn het zorgen voor voldoende aanwas van nieuwe huisartsen en het evidence-based werken in de praktijk. We zijn nu met vier grote zorggroepen in gesprek. Ik geloof erg in deze aanpak, die we op termijn uitrollen over de hele regio. Aan één estafettestokje heb ik daarom niet genoeg. Ik zie het als onze taak om heel veel stokjes uit te delen en die met elkaar in verbinding te brengen. Tot er een soort Atomium ontstaat, als het zichtbare netwerk.’

Eerstelijnsgeneeskunde De afdeling in cijfers 2020

Onderzoek

Onze onderzoeksprogramma's

Huisartsgeneeskunde, Onderzoek van onderwijs, Ouderenzorg en langdurige zorg, Public Health, Gender in eerstelijns en transmurale zorg, Impuls – onderzoekscentrum maatschappelijke zorg, Geneeskunde voor mensen met een verstandelijke beperking, Preventie in de zorg

Totale acquisitie onderzoek

Ruim 5.8 miljoen euro

224 peer-reviewed publicaties

8 promoties in 2020

78 actieve promovendi
72 wetenschappelijke stagiaires

Leerstoelen

Huisartsgeneeskunde, Ouderengeneeskunde, Maatschappelijke zorg, Gender in primary and transmural care, Gezondheidsverschillen en persoonsgerichte integrale eerstelijnszorg, Communicatie in de gezondheidszorg, Preventie in de zorg, Geneeskunde voor mensen met een verstandelijke beperking

Bijzondere leerstoelen

Communicatie in de gezondheidszorg, Gezondheidsverschillen en persoonsgerichte integrale eerstelijnszorg, Persoonsgerichte preventie, Welbevinden van kwetsbare ouderen en mensen met een chronische ziekte in de langdurige zorg

Onderwijs

Onderwijsaandeel

- 20-25% aandeel in onderwijs voor 2.500 studenten Geneeskunde en BMW
- 6 keuzemodules en 2 minoren
- 33 coaches voor 48 groepen bachelorfase
- 18 docentmentoren voor 23 groepen masterfase

Medewerkers

- 88 (gast)docenten, 11 onderwijs-differentianten en 6 medewerkers ondersteuning

Stages

- 106 huisartspraktijken met meerdere opleiders coschap Huisartsgeneeskunde en 46 diensten coschapverdieping
- 300 coschapplaatsen Huisartsgeneeskunde en verdiepingscoschap

PC, PI en PL

- 2 (Junior) Principal Clinicians
- 13 (Associate) Principal Lecturers
- 4 (Junior) Principal Investigators
- 1 Principal Investigator+

Vervolgopleidingen

VOHA | Huisarts

319 aios, 413 opleiders en 93 stageopleiders

VOSON | Specialist Ouderengeneeskunde

144 aios, 120 opleiders en 86 stageopleiders

SGBO | Bedrijfsarts

174 aios, 120 opleiders

SGBO | Verzekeringsarts

67 aios, 57 opleiders, landelijke dekking

NOVA | Verslavingsarts

30 aios, 18 opleiders, landelijke dekking

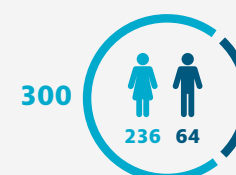
Drie kaderopleidingen voor huisartsen

- Astma en COPD
- Urogynaecologie
- Huisarts en spoedzorg

De totale baten van de afdeling Eerstelijns-geneeskunde over 2020 bedroegen ruim 25 miljoen.

In 2020 bedroeg het aantal fte 120

Aantal werknemers op 31-12-2020

Netwerken

Academische werkplaats AMPHI

2 GGD-en geïntegreerd gezondheidsbeleid en 9 GGD-en infectieziektebestrijding

Academische werkplaats

Anaphem

25 veiligheidsregio's GGD GHOR NL, Instituut Fysieke Veiligheid, RIVM, Landelijk Netwerk Acute Zorg, Ambulancezorg Nederland, Nederlands Rode Kruis, Hogeschool Arnhem Nijmegen, Vrije Universiteit, Radboud Universiteit

Academische werkplaats Impuls

18 organisaties uit zorg, welzijn, overheid en wetenschap

Academische werkplaats

Sterker op eigen benen

Samenwerking met 8 zorgorganisaties voor mensen met een verstandelijke beperking

Centrum Seksueel Geweld

Gelderland-Zuid en -Midden

FaMe-net

6 huisartspraktijken rondom Nijmegen en in Noord-Holland met eigen registratiesysteem TransHIS

Kennisnetwerk niet-aangeboren hersenletsel Gewoon bijzonder

Landelijk expertisenetwerk

Ernstig Niet-aangeboren hersenletsel na coma

Samenwerking UKON en 9 zorginstellingen door heel Nederland

Netwerk 100

16 organisaties welzijn ouderenzorg

NISPA

6 verslavingszorginstellingen door heel Nederland

Radboudumc Netwerk

Huisartsen Praktijken NHP

411 praktijken, 663 huisartsen, ruim 1 miljoen patiënten

Radboudumc Academisch

Huisartsen Netwerk AHN

18 praktijken, ongeveer 80 huisartsen en 110.000 patiënten

UKON

15 zorgorganisaties, ruim 14.000 bewoners in meer dan 250 verpleeghuizen, woonzorgcentra en kleinschalige woonvoorzieningen

Universitair Gezondheidscentrum Heyendaal

Academisch Gezondheidscentrum Thermion

Colofon

Wil je reageren op ons jaarbeeld en/of meer weten over de mogelijkheden voor samenwerking? Stuur dan een bericht naar [Freek Kinkelaar](#)

Eerstelijnsgeneeskunde, Radboudumc

Bezoekadres

Geert Grooteplein Noord 21
6521 EZ Nijmegen (route 117)

Postadres

ELG (117)
Postbus 9101
6500 HB Nijmegen

Eindredactie

Freek Kinkelaar

Tekst en interviews

Dwarsweg Communicatie

Fotografie

Concept in Beeld

Vormgeving

Bureau Ketel